

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden, December 27-ik napján, 1813-dik esztendőben.

Német Birodalom.

A' Bavariai Koronaörökös, az oda való felkelt nép' vezére, Dec. 17-dikén által-tette *Salzburgból* a' maga fő hadi szállását *Monachiumba*, a' honnét egy Proklamá-tziót intézett a' sereghez, melyben fontos kifejezések fordulnak elő: —

„Bavariai emberek és ifiak! Azokhoz szóllok közzületek, a' kik a' 18 és 60 esztendők között való idejűek vagytok, és a' közönséges felkeléshez tartoztok; a' kik a' mi tisztelt Királyunktól fegyverfogásra hí-vattatván, örvendezve és sietve követitek őtet, a' ki jónál egyebet nem akar. Ő Fel-sége az én igen szeretett Királyom és Atyám réám bízta a' fő vezérséget; ez által maga-mat megtiszteltetettnek lenni érzem, de szerentsésnek csak akkor fogom tartani ma-gamat, midőn a' tsatázó mezőn azt az in-dúlatot kimutathatom, melly szüntelenül buzog bennem. A' Bavariai nagy lelkű népnek minden rendjei nemes szívüség-gel vetélkednek annak ditsőséges és joltévő mó-don való kimutatásán, hogy az ő leg na-gyobb kívánságok bételyesített. Háború az ellen, a' ki még barátinak nevezte, mi-kor már ellenségnek bizonyította, magát —

„Jobb eleibe menni az ellenségnek, mint sem megvárni, hogy ő jőjön hoz-zánk; hasznosabb önnön fennálhatásunkért áldozatokat tenni, hogy sem önnön elnyo-mattatásunkért, magunkat elpusztíttatni en-gedni. A' volna kívánságom, hogy az 1794-dik esztendőtől fogva született ferfiaink

közzül még többen állanak az önként vál-lalkozott Vadászok, kiváltképen pedig a' tartományi (provinciális) Huszárok közzé. Az olyanok azonközben, a' kik egy ilyen háborúban csak úgy szeretnének önként fegyvert fogni, ha a' mostani rangjokkal és méltóságokkal megégyező tisztségekre léphetnének, pedig a' mi gyakran meg nem eshet: a' szent ügy eránt való nagy hajlandóságnak semmi bizonyosságát nem mutatják. Gondolja-meg azt minden, hogy e' nem valamelly holtigtartó új Rend-nek felvétele, hanem csak az eddig fel-vett Rendnek (rangnak) a' hadakozás alatt való féretétele, oly tzelzással, hogy azután arra az ember ismét vissza térjen. Leg veszedelmesebb dolog az önnön haszonke-resés (egoismus). —

„Bavarusokhoz szóllok, a' kiknek sem-mi nem terhes a' Fejedelemért és Hazáért, melynek folytában való bizonyága a' His-tória egész a' jelen való időkig. Háláadás a' leg jobb Királynak, és az öszszeszövet-kezett Hatalmasságok' nagy győzedelmeik-nek. Hanem, hogy a' Frantzia járom is-mét nyakunkba ne vettethessék, ennek megakadályoztathatása, rajtunk áll kivált-képpen. Ha minden Bavariai Német em-ber, annak akár melly részében, és akár-melly törsoökből született is, fegyvert fog a' közönséges ellenség ellen, tsupán csak így lehetséges az elveszett szerentsének visszatérítettése. A' Frantzia birodalom' Császára minden erejét öszsze keresi, hogy minket a' szolgaság', még gyalázatosabb

szolgaság' állapotjára vissza taszithasson: tehát mi is vegyük egész erőnket elé, hogy magunkat megszabadíthassuk. A' világon való uralkodás vala az ő célja; ezen ő még most sem hagyott-fel; ő közel vala ennek eléréséhez: 's még el is fogja azt érni, ha mi most tsendességben maradunk. Még tizenhárom esztendőknél előtte is lehetetlenségnek tartatott, hogy ő azzá lehessen, a' mivé lett vala: tehát ennyivel ingadozás nélkül valóbbak legyünk az ellentállásban. —

„Közönséges felkelt sereg' tagjai, az, hogy Bavarusok vagytok, kezességül szolgál nékem a' ti bátorságotokért. Az Isten, kinek büntetését soha el nem kerüli a' bűnhődő szemtelen bátorság, segítségünkre leszen nekünk; iparkodjunk méltókká tenni arra magunkat. — Költ *Saltzburgban*, Dec. 16-dikán; az én fő hadi szállásomnak *Monachiumba* lett általtétetését megelőzőt napon. —“

„Lajos, Koronaprincz.

Freiburgból Dec. 19-dikén írták, hogy az Austriai és Bavariai armádáknak egy része ezen napon ment ott által a' Gr. *Wrede* vezérlése alatt, *Basilea* felé folytatván útját. Ő Felsége az Austriai Császár, Feldmarschal Hertzeg *Schwarzenberg*től és sok más fő tisztektől kísértetvén kilovaglott a' városból ezen szép seregek eleibe, 's maga előtt marschiroztatta-el azoknak soraikat.

Későbbi tudósítások szerint Dec. 20-dikán oda hagyta Hertzeg *Schwartzenberg* a' maga fő hadi szállását *Freiburg* városát, 's *Mülheimon* által *Lorrach* felé ment-el azzal.

Gordon Úr, az Austriai Császár ő Felsége hadi szállásán lévő Anglus Követ testvére, Dec. 20-dikán *Freiburgba* érkezvén, igen nevezetes híreket hozott oda Hollandiából: *Hágából* Dec. 13-dikán jött-el, midőn olyan tudósítások érkeztek volt oda, hogy a' Frantziák már *Willemstädt*, *Klundert*, *Getruidenberg*, és *Ste-*

*enberg*en váraikat is oda hagyván, *Helvoethslysből*, a' hol már ekkor Anglusok állottak, hasonlóképpen Anglus seregek közelítették a' nevezett váraknak elfoglalásukra. *Breda* is fel adta magát Capitulatioval Gen. *Benkendorfnak*, a' ki csak 3 vagy 4 száz Kozákokkal jelent-meg a' város mellett. Az után *Herzogenbusch* felé fordúlt Gen. *Benkendorf* a' vezérlése alatt lévő 6000 emberekből álló sereggel. A' *Mósa* vizén nagy számú ágyús tsajkák tartják szemmel a' *Gorcumi* erősséghőn lévő Frantzia őrző sereget, a' melly valami 4000 emberekből áll, hogy valami próbát ne tehessen a' szövetséges seregek ellen. Ezek egy levelét fogták-el az Antwerpiai Komendánsnak, a' ki úgy ír ebben a' *Gorcumi* Komendánsához, hogy ott, t. i. Antwerpiában oltalmazó készületek' dolgában nagy fogyatkozás légyen; azután meghívja a' *Gorcumi* Komendánsot, hogy ha talám magát innét vissza vonni kénytelennek látja lenni, melly eránt kételkedni nem is lehet, vegye ez is útját oda Antwerpiába. —

„Mikor *Gordon* Úr *Utrecht*en keresztül jött, éppen útban találta a' *Bülow* vezérlése alatt lévő Pruszsus armádának egy tsapatját, a' melly *Bommel* szigete felé ment. *Schouwen*, *Duiweland*, *Over-Flacken*, és *Tholen* szigeteiken már Orániai zászlók lobognak. *Zierik-Zét* a' *Skaldis* torkában álló Anglus hajós sereghez tartozó tengeri katonák foglalták-el. —

„Anglus Generális *Graham* (a' ki Lord *Wellington* alatt sok ideig Spanyol Országban vitézkedvén, 's végtére *St. Sebastian* várát diadalmas ostromlás után elfoglalván, onnét Angliába vissza hívattatott 's az Orániai Hertzeget 7000 emberekkel a' Hollandiai partokra által kísérte és oda kiszállította), mostanában 5000 emberekkel sietett, mint gondolták, Antwerpia ellen. Ugyantsak Angliából 2000 emberek, minnyájan a' testőriző Regementekből valók, *Scheweningen*hez szállottak-ki, hogy azon

várakat elfoglalják, mellyeket a' Frantzia seregek önként odahagytak. Azt az egész Anglus sereget, melly most előre Hollandiába rendeltetett, 's oda mar rész szerént Gen Grahámmal kiszóllott, rész szerént minden nap várattatott, 10 vagy 12 ezer emberekre számlálják. —

„Az *Amsterdami* Magistrátus, mint egyebekben úgy abban is hűséges akar maradni régi őseinek rendtartásaihoz, hogy a' *Vasárnapnak* megtartatását szorosan megparantsolta.

Amsterdamból e'képpen írtak Dec. 2-dikán: — „Lerajzolhatatlan volt az ide való népnek örvendezése, mikor az első Orosz gyalogságot ide bejönni szemlélte. — Mindenek fegyverhez kaptak, Nem telik benne 3 hét, hogy 25,000 emberek állanak ki innét, a' kik Angluseregektől 's a' *Benkendorf* és *Bulow* seregeiktől segítettvén fogják folytatni a' hadi munkát. A' Texeli hajóssereg ugyan még nem hánytá el a' Frantzia zászlókat, 's még a' Helderi erősségekbe közelébről is seregeket tett ki Adn. irális *Verhuel*, hogy ezen erősségeket védelmezzék: hanem minthogy ez a' hajóssereg innét az Anglusok nagy tengeri ereje miatt egy felé is el nem távozzhat, a' fegyveres nép pedig a' hajókról szüntelenül szökik által a' Hollandiai tartományoknak vidékeire, tehát természet szerént nem soká engedni kéntelenítettik *Verhuel* is a' kényszerítő környűlállásoknak, 's magát által adja a' Hollandiai Országlöszéknek. — Anglia 40,000 embereknek kívántató fegyvert, és annyi minden fele készületet küld Hollandiának, a' mennyi 30 ezer embereknek tökéletes kiállittatásokra kívántatik.

A' *Bergi* Nagy Hertzegségnek elfoglalására rendeltetett 30 ezer emberek eddig megérkeztek oda, minthogy a' tudósításoknak onnét való megindulásokkor már Münsterel jártak. — Ezen 30,000 emberek a' Gen. Báró *Winzingerode* ve-

zérzése alatt küldettettek ezen Nagy Hertzegségnek elfoglalására. — Brédát Gen. *Stael* foglalta - el reá rohanás által, a' hol 1300 Frantziák fogattattak - el. — Egyszóval, a' szövetséges armádák minden felől siető lépéseket tesznek Brabantziának is elfoglalására.

Ezek a' kedvező tudósítások mind Frankfurt felől érkeztek. A' mi még az északibb vidékeket illeti, innét azt erőssítették tsakugyan a' Frankfurti levelek, hogy a' Svécziái Koronaörökös a' Balticumi tenger mellett Kiel városába már bé ment volna, és hogy Gen. *Walmoden* a' Rendsburgi erősség mellett a' Schleswigi határnál áll.

Helvétzia.

A' Dec. 11-dikén indúlt Frankfurti levelek szerént az ide küldetett Helvétus Követek azösszszövetkezett Hatalmasságoknak hadi szállásokra szándékoztak innen útjokat venni. Gróf Hardenbergnél Dec. 8-dikán voltak audientzián, de a' Pruszus Királynál bizonyos előfordúlt történetek miatt még nem lehetett audientziájok. Zürichben olyan vélekedés volt ezen Követekről, hogy nem soká vissza fognak érkezni hazájokba. Felső Alsatziából nagy sietséggel hordották az emberek a' magok feltőbb javaikat a' Helvétziai szomszéd Kantonokba által.

Brémában feles számú Helvétus katonák estek vala hadi fogságra az Oroszokhoz, a' kik passust kapván, megérkezni kezdettek hazájokba.

A' Párisi Monitör hivatal szerént való modon említi, hogy azok a' Helvétziai két követek, t. i. *Ruttimann* a' Luczernai Landamman, és *Wieland* a' Basileai Polgármester, a' kik a' mostani környűlállásokra nézve a' Helvétziai Diétától oda küldettettek, Dec. 12-dikén mise előtt *Napoleon* Császár eleibe botsáttatván, a' *Landamman* levelét általadták.

A' Luezernai Kantonbéli Országlószék két végzéseket hirdettetett - ki mostanság, mellyek között egygyik által a' jelen való időbéli környülállásokra nézve minden vígadózasok megtiltatnak — a' másokban pedig ilyen kifejezések fordulnak elé: — „Hogy az Isteni könyörületességtől az egész emberiségnek a' háború' véghetetlen inségeitől egy hamar való békesség által lejendő megszabadítását, könyörgéseinkel megnyerhessük; hogy a' Mindenhatónak hatalmát és jóságát, mellyel az isteni gondviselés réánk mind ezideig ily különösen vígyázott, dicsőítsük, és ezen kegyelmes oltalmazást az egetől magunknak továbbra is kérjük; a' mi Nagy Tanácsunknak kívánságára, és anyaszentegyházunknak 's papi biztosságunknak ajánlására meghatározzuk, hogy az említett tzeállal megegyezőleg Kantonunknak minden templomaiban három napi közönséges imátságok tartassanak, 's ezen napok között mindenik egyegy alkalmatosság szerént való prédikátzióval, délelőtti és délutáni isteni tisztelettel, 's a' Szentségnek kitétetetésével innepeltesek - meg.“

Spanyol Ország.

Az Országlószék, melly az eddig volt veszedelmes idők alatt *Kadiksban* folytatta a' VII-dik Ferdinandus nevében a' kormányozást, már vissza ment *Madridba*.

Azt olvassuk az Anglus levelekben, hogy a' Frantzia újságok már régen legkissebbet sem emlékeztek ezen Spanyol Princzről, 's csak azon Spanyoloktól, a' kik eddig mellette szolgálalt tettek, de már egy időtől fogva nintsenek mellette, lehetett annyit megtudni felőlle, hogy azolta, hogy a' szerentse a' Frantzia Országlószéknek hátat fordított, igen figyelmetes kezdett lenni ez a' Princz is a' dolgoknak folyamatajokra, 's ugyantsak azolta is történt, hogy azok a' Spanyolok, a' kik ed-

dig szolgálaltot tettek mellette, mind elbocsátattak hazájokba, és tsupa Frantziák rendeltettek helyekbe a' Princz mellé.

A' Lord *Wellington* armádájától így írt egy Anglus tisztt Nov. 14-dikén: —,

„A' mi armádánk Frantzia Országban fekszik, és bár mi különösnek tessék is lenni a' világ előtt, tsak ugyan meg kell vallanunk, hogy itt olyan barátságosan viseltetnek hozzánk a' Frantziák, hogy a' Spanyolok sem viseltettek barátságosabban. Sok földes uraságok a' kik olyan előre való útasítást vettek a' magok Országlószékektől, hogy az ellenséges armádáknak közelítésekkor távozzanak el honnyaikból és jöjjenek a' belsőbb tartományokba, megmaradtak honnyaikba, és sok olyanok, a' kik az alacsonyabb nép közzé tartozván, eleint erőszakkal az Ország' belsőbb részeire küldettettek vala, ismét vissza tértek honnyaik felé, és visszaérkezsek. Még különösebb az, hogy a' *Nive* vizén túllévő vidékekről is (a' hova még ekkor nem mentek volt által a' szövetséges seregek) jönnek emberek által hozzánk 's nállunk keresnek oltalmat, és igen örvendenek, hogy a' nagy elnyomattatás, nevezetesen a' kegyetlenconscriptió alól megmenekedhetnek. A' Frantzia armádáknak Német országon történt megverettetések tudva vannak előttök. Közönségesen reménlik és óhajtják, hogy a' sok inségtől és szenvedéstől a' békesség által mennél elébb megszabadulhassanak.“

Az Anglus levelekben kijött az a' Capitulatzió, a' melly szerént *Pamplena* várárt a' Spanyolok elfoglalták. Azt írja az ostromló sereg' vezére Spanyol Feldmarschal *Carlos d' Espana*, hogy ő éppen tsak azokat a' feltételeket írta ezen Capitulatzióban a' Frantzia őrző sereg eleibe, mellyeket néki a' fő vezér Lord *Wellington* parantsolt. Ez a' Capitulatio itt következik, ugy, mint azt a' Frantzia Biztosok projektálták, a' Spanyol Biztosoknak fele-

leteikkel egyetemben, a' mellyek szerént megkészült; —

1) Tzik. Az őrző sereg a' városból hadi tisztelettel marschizozzon - ki, hogy Frantzia országba vissza, a' hova a' Frantzia armádának szélső vigyázó csoportjáig az öszszeszoövetkezett armádáknak egy tsapatjok által kísértessék - el. — *Felelet*: A' Frantzia armáda minden féle hadi tisztelettel marschirozzon - ki a' városból, fegyvereit, zászlóit, és sasait, a' sorompótól 300 ölnyi távolságra tegye - le, 's magát hadi fogságra adván marschirozzon a' *Pasages* kikötőhelyébe, 's ott hajóra ülven evezzen által Angliába.

2) Tzik. Az altisztek és köz emberek tartsák - meg tarisznyájokat és a' tisztek a' magok kardjokat és bagazsiáikat. — *Felelet*: Megengedtetik oly feltétel alatt, ha a' város és vár minden megkárosíttatás nélkül adatnak által, 's a' töltés és minden munitziók egész jó állapotban fognak találatni, és ha három napi éleség hátra hagyattatik. Ha a' vár alatt még minák találatnának, ezekből a' puszkapor az ostromló seregnek bemenetele előtt vétettessék - ki. Az a' kívánsága is helybehagyatik a' Frantzia Biztosnak, hogy az őrző seregnek elkísértetésére rendeltetendő tiszt vigyázni fog, hogy a' Capitulatziónak pontjai az őrző sereghez tartozó minden személyekre néve pontosan teljesíttessék, de oly feltétel alatt, ha az őrzősereg magáta' Pamplonalakosi eránt az ostromoltatás alatt illendően viselte.

3) Tzik. Az Orvosok és egyéb tisztviselők, a' kik a' Frantzia armádauál találatnak, úgy tartassanak 's azokkal a' jókkal élhessenek, a' mint és a' mellyekkel az őrző sereg. — *Felelet*: Helybe hagyattatik; és Marquis *Wellington* a' szövetséges armádák' fő vezére kínálja - meg a' Fr. armáda' fő vezérét, hogy ezek olyan Spanyolokért, kiváltkeppen Navarrai születésűekért tseréltessenek - ki, a' kik mint foglyok Frantzia Országban tartatnak. —

4) Tz. Azok a' katonák, a' kiknek valamelly taglyok elvágattatott, 's minden további szolgálatra alkalmatlanná tétetett katona személyek, térhessenek azonnal vissza Frantzia Országba, mihelyest az utazást kiálhatják. — *Felelet*: Ezek is legyenek hadi foglyok addig, míg kitseréltetnek, és a'képpen tartassanak, mint az őrző seregnek egyéb része. —

5) Tz. Az ispotályokban hátramaradó betegekkel állapotjukhoz illő módon kell bántani; elégséges számú orvosoknak és gondviselőknak kell mellettek maradni; 's azonnal hogy meggyógyúlnak, ezek is az ő gondviselésekre hátrahagyatott személyekkel egyetemben mehessenek utánna az őrző seregnek. — *Felelet*: Megengedtetik. —

6) Tz. A' szövetségesek' armádája, a' bagazsiának és elgyengült katonaságnak szállíttatásokra szükséges szekerekről, lovakról vagy öszvérekről, gondoskodni fog. — *Felelet*: Helybe hagyattatik annyiban, a' mennyiben mind ezek a' tartománytól kitelhetnek. —

7) Tz. A' seregeknek szállás és éleség adattassék a' szövetséges armádának költségén az útban. — *Felelet*: Helybehagyattatik. —

8) Tz. Minthogy az őrző sereghez tartozó emberek a' sok szükségszenvedés miatt igen elgyengültek, tehát az útban olyan közel szállíttassanak egymáshoz, mint tsak megeshetik. — *Felelet*: Helybe hagyattatik.

9) Tz. Mind azok a' nem katona Frantziák, a' kik most *Pamplona* városában találatnak, úgy tartassanak, mint nem hadi foglyok, és Frantzia országba vissza mehessenek. — *Felelet*: Jó leszen megkínálni a' Frantzia Országlószéket, hogy ezekért küldettessenek olyan Spanyolok, kiváltkeppen Navarrai születésűek, vissza, a' kik Frantzia országban fogva tartatnak. —

10) Tz. A' 60 esztendőn felyül lévő

idejü embereknek, 's a' katonák' feleségeiknek és gyermekeiknek, valamint szintén az őrző seregnél talaltató tisztviselőknek passust kell adni a' Etantzia országba való visszatérhetésre. — *Felelet:* Ezt a' tzikelyt 'a Ciudad-Rodrigói-Hertzeg' (Marquis Wellington) eleibe terjeszteni 's nékie különösen ajánlani szükséges leszen. —

11) Tz. A' Spanyol országban letelepedett Fr. familiák semélyekben se tulajdonaikban semmi sérelmet ne szenvedjenek, 's kinyilatkoztatott gondolataikért sem ezek sem a' Spanyolok ne illettessenek semmi bántódással. — *Felelet:* Ezek a' személyek a' Spanyol Országlószek' oltalmazása alá tartozzanak. —

[A' többi következik.]

Elegyes Jegyzések.

Magános tudósítások szerént, mellyek Dresdából jöttek, *Torgaut*, a' hol közlebről még 51 polgárokat agyon lövetett a' Komendáns azért, hogy már tsak nem kétségbe esvén egy kaput Gen. *Tauntzien* előtt ki akartak nyitni, Dec. 24-dikén elfoglalják a' szövetséges seregek. Az ennét kijövő őrző sereg elébb tisztuló napokat tart, 's azután egyik Sléziai várba vitették hadi fogságra.

A' Petersburgi újság szerént az Orosz Birodalom' 36 Eparchiáiban az 1811-dik esztendőnek lefolyta alatt, 634,997 férfiú, 671,450 asszony személyek születtek. Házaszágra lépett 678,600 pár. Meghaltak 503,999 férfiú, 432,369 asszony személyek. Az 1 esztendőstől fogva 5 esztendőstökig 229,533-man, 60-tól fogva 65 esztendőstökig 21,524-gyen, 100-tól 105-ig 467-ten, 100-tól 115-ig 150-nen haltak -

meg. A' 115 esztendőt 59, a' 120-szat 33, a' 125-töt 16, a' 130-tzat 8, a' 140-et 3, a' 145-töt 1 haladta felyül. A' Kathari-noslawi Eparchiában olyan halt-meg egy, a' a' 200 esztendőt felyül haladta volt.

December 9-dikén ilyen Proklamatiót intéztek a' Szövetségesek a' *Holsatziai* lakosokhoz: —

„*Holsatzianak* lakosai! Tsak már most, minekutánna a' ti Országlószéktek az öszszeszoövetkezett Hatalmasságoknak minden az eránt való javaslásaikat visszavetette volna, hogy Európának közönséges ügyére nézve vélek értsen égyet, lépik-bé az Északi Németországi armáda a' ti vidékeitekre. — „Az ezen Hatalmasságok között felállított szövetség *Svétziához* tsatolta *Norvégiát*: de a' melyért olyan pótolás határozottatott vala Dánia' számára, melly által a' ti *Politikai Lételetek* egészszen bátorságossá tétetődött volna. Hanem a' Dániai Országlószék semmire réa nem állott. A' Holsatziai Hertzegség tehát most elfoglalatik, hogy zálogul szolgáljon az eránt, hogy *Norvégia Svétziának* által engedtetik. — *Holsatzianak* lakosai! ne avatkozzatok a' Politika' dolgaiba! A' békességes indúlatú polgárok oltalmaztatni fognak, a' nyughatatlánok megbüntettetnek. Az armáda legszorosabb fenytéket fog tartani. — „Egy előre való Kormányzék állittatik fel nállatok, melynek tagjaivá azok rendeltetnek, a' kik talentomaikra, magokvi-seletekre, és birtokaikra nézve legelebbvaló köztetk. A' belső igazgatás és a' ti javatokra való ügyelés ezekre bizattatik. Engedelmeskedjetek a' parantsolatoknak, mellyeket a' mostani környülállások szükségesé tesznek.“

Dec. 22-ik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 186 5/6 f. tot Váltó-tzedulában.

Ita Pántzél Dániel.